

cultuur&media

RECENSIE

Het geluk van Limburg laat niemand onberoerd

Huib Stapel wilde met *Het geluk van Limburg* de mijnwerkers van weleer de eer en waardering geven die ze verdienen. Nou, daar is de hoofdrolspeler meer dan in geslaagd. De voorstelling weet te ontroeren en heeft met Emil Szarkowicz een onverwachte ster aan boord.

TIM GEURTS

Als hij denkt dat er even niemand kijkt, zo net voor het eindapplaus, pakt Huib Stapel een zakdoek uit zijn zak. Even de tranen die in zijn ogen opkomen deppen. Nu is Huib Stapel een ervaren rot die misschien wel weet hoe hij de gemiddelde bezoeker moet bespelen, maar in dit geval heeft het er toch alle schijn van dat Stapel zelf ook

even overmand is door emoties. Niet zo gek ook na die slotscène die niemand onberoerd laat. Ook niet de aanwezige oud-koempels – die bij de entree van de Rodahal voor het stuk begint de mensen ontvangen – die elkaar op de tribune op de schouder kloppen. „Zo was het hè, zo was het”, zegt er één.

Sleutelwoorden

Ontroering en nostalgie, het zijn de sleutelwoorden van *Het geluk van Limburg*. De kurken waar deze mix van toneel en musical op drijft. Ontroering en nostalgie, die is er dus op het einde in de slotscène als *Mijn Heilust* van Jacques Vinders (de man wiens levensverhaal het boek *Het geluk van Limburg* opleverde, maar die in de toneelversie nooit benoemd wordt) klinkt. Eerst gezongen door de kleinzoon die het voor opa Stapel (in het stuk Huib Vincen) zingt, maar daarna door de hele cast. Het gaat door merg en been. Net als Carboon-hit *Koempel Sjeng* even daarvoor.

De kracht van *Het geluk van Limburg* zit hem in de details en slimme vondsten. Het gebruik van het grote projectiescherm achter de acteurs werkt perfect en ook het script van Frans Pollux zit goed in elkaar. Hoe de pastoor (Xander van Vledder) en mijnindirecteur (Buddy Vedder) de bewoners van Heilust de mijnen in praten met een onschuldig en vrolijk potje touwtjespringen is knap bedacht. Zeker omdat datzelfde touw een paar tellen later dienst-

Waar gezien: Rodahal 27 juli
Van wie: Toneelgroep Maastricht en Servé Hermans
Regie: Servé Hermans en Pieter Kuijpers
Cast: Huib Stapel, Buddy Vedder, Emil Szarkowicz en Magtel de Laat
Nog te zien in Limburg: tot en met 16 november in de Rodahal in Kerkrade

★★★★★

doet als een soort van wurgkoord. De bewoners omringd door het touw, als sardientjes in een blik bij elkaar gepropt. Ontsnappen is onmogelijk. Het naderend onheil werd zelden zo treffend weergegeven. Een naam die hier zeker niet mag ontbreken is die van Emil Szarkowicz. De muzikant zonder serieuze toneelervaring is niet minder dan geniaal gecast. Szarkowicz kruipt in de Rodahal in de huid van zijn eigen vader. Een man die hij lang haatte om wat hij zijn moeder, zusje en hem aandeed. Dat het persoonlijk is voor Szarkowicz voel je aan alles. Hij raast over het podium als een niet te stoppen oerkracht. Alsof hij het zelf ook maar allemaal net in toom kan houden, de controle ieder moment daadwerkelijk kan verliezen. Het is spannend en eng tegelijk.

Humor

Hij is het ook die met zijn vocabulaire voor de humor zorgt. De lach en de traan, ze zijn als Szarkowicz op

het podium staat nooit ver weg. Niet zo gek dus dat het gedeelte waarin hij minder aanwezig is, het minste van *Het geluk van Limburg* is. Zo vlak na de pauze belanden we in de Tweede Wereldoorlog en daarna bij de wederopbouw en de daarmee gepaarde rijkdom in de mijnstreek. Het levert luide geweerschoten op (schrikken ga je) en een grap die meer dan aanslaat – er wordt zelfs gejoeld in de zaal – als de kleinzoon zijn opa vertelt wanneer hij besloot Kerkrade te ontvluchten. „Toen ik Heerlen had gezien.”

Dat spotten met de plaatselijke gevoeligheden kan echter niet verbloemen dat dit gedeelte ietwat af-

geraffeld voelt. Daar komt bij dat een trucje – namelijk de dubbelrol – dat ook al werd toegepast in *Dagboek van een herdershond*, hier minder uitpakt. Want een net op uiterst trieste wijze gestorven Sloveense koempellaten terugkeren als een in- en inslechte Duitse nazi is meer dan je van het publiek kunt vragen qua inlevingsvermogen.

Niet perfect dus, maar waarom dan toch vijf sterren? Omdat het gevoel dat beklijft na afloop er een is van diepe ontroering. Je raakt gedurende twee uur begaan met deze mensen. Met hun grond, hun land, hun werk, hun leven, hun stoflonen, hun kameraadschap en zelfs hun duiven. En ja, ook hun mijn: de Willem-Sophia!

Verdomde mijn

Feilloos weet *Het geluk van Limburg* duidelijk te maken waarom Huib nog steeds van die verdomde mijn houdt, maar hem tegelijkertijd verafschuwt. Je snapt waarom hij ontroerd is als zijn kleinzoon hem een klein stukje van dat land terugkoopt en waarom zijn opa en oma niets liever willen dan daar begraven worden. Het ontroert je als kijker zelf ook.

Daarmee is *Het geluk van Limburg* vooral een eerbetoen geworden. Aan die mannen die jarenlang, dag in, dag uit, onder de grond gingen. Of zoals Huib het in het stuk zegt: „De trots op de mijnen en de pijn van de mijnen.” En dat verdient best wat tranen.

Feilloos weet *Het geluk van Limburg* duidelijk te maken waarom Huib nog steeds van die verdomde mijn houdt, maar hem tegelijkertijd verafschuwt.

De cast na afloop. FOTO HARRY HEUTS